

El portaclaus

Com que tothom és capaç d'adonar-se que «llavero» —pronunciat usualment, és clar, «llaveru»— és un barbarisme inadmissible, són molts els qui procuren prescindir d'aquesta forma espúrica i recorren aleshores a *portaclaus* o bé a *clauer*. Però aixó —el fet que per a substituir «llavero» existeixin i s'usin dues formes diferents— fa dubtar algú, que no sap quina és preferible i pensa que potser no totes dues són correctes, i fins i tot ha estat objecte de discussió, els partidaris d'una forma oposant-se als de l'altra. Una oportuna consulta al Diccionari normatiu —cosa que molts no es decideixen a fer sinó com a última instància— resol tot d'una tant els dubtes com les discussions. Efectivament, hom hi troba perfectament establerta la sinonímia entre *portaclaus* i *clauer*, com a designació de l'anella o objecte anàleg per a portar-hi les claus.

L'existència de *portaclaus*, doncs, no ha de fer dubtar de la bondat de *clauer*. En català són molt nombrosos els substantius composts del tipus de *portaclaus*, és a dir, formats per un verb que revesteix la tercera persona del singular de l'indicatiu present més un nom substantiu que en constitueix el complement directe. I, de fet, obtenim continuament noms nous per aquest procediment, que és un dels que manifesten més vitalitat per a la formació de mots. Alguns d'aquests noms són comuns —o anàlegs— als que existeixen en d'altres llengües, especialment el castellà, com *muntacàrregues*, *parallamps*, *comptagotes*, *guardacostes*, *llançaflames*, *passamuntanyes*, *salvavides*, *tiralínies*, *guardapots*, *paracaigudes*, etc., però n'hi ha d'altres que són unes formes molt característiques i pròpies del català, com *trencacolls*, *arrencaqueixals*, *llepaflis*, *cagadubtes*, *tastaolletes*, *apagalhums*, *somiatruïtes*, *ventafocs*, *espiadimonis*, *aixafaterrossos*, *escalfacadires*, *ploramiques*, *escanyapobres*, *saltataulells*, *pixatinters*, *esgarriacries*, etc. Totes aquestes formes són ben recomanables, certament, fins i tot en la prosa narrativa, que hom cerca sovint d'acolorir per d'altres procediments francament blasmables, sempre, és clar, que hom se serveixi d'aquests mots amb el significat que hom convé d'atribuir a cada un d'ells. Però l'existència d'aquestes formes tan pròpies de la nostra llengua, amb aquest sabor i aquest caràcter tan genuïns, no ha d'induir, tal com algú se sent temptat de fer, a rebutjar els sinònims que presenten moltes d'elles, i que són simples mots primitius o obtinguts per procediments elementals de derivació. Així, tant podem dir *escanyapobres* com *usurer*, sense que es pugui afirmar que el primer és més «català» que el segon. I, doncs, tan vàlids com *enterramorts*, *arrencaqueixals*, *ploramiques*, *pelacanyes*, *ventafocs*, *saltataulells*, són *fosser*, *dentista*, *ploraner*, *pelat*, *ventall* i *dependent*. I, encara, alguns dels primers no s'han d'usar sinó en el llenguatge col·loquial, irònic o familiar.